

едиција

цепни
а
на
гр
е
м

уредник
Ален Бешић

СЛОБОДАН ЗУБАНОВИЋ

огледи око стола

ПРЕДГОВОР

Проїраћио сам саїе.

Леонардо да Винчи (*Quaderni*, III 12 v.)

1.

О ЧЕТИРИ ПЕСНИКОВА ДРУГА.
О БОГОМДАНОМ УМЕТНИКУ. О БРОЈАЊУ НОВЦА.
О ЧИТАЊУ МАПА. О ДОГОВОРУ ПОСЛЕ РУЧКА.

О ЧЕТИРИ ПЕСНИКОВА ДРУГА

Пре пола века с њима се дружио
Младић којег је убила прејака реч.
Знао је: мастило се у крв пружило,
Свака песма се плаћа главом.

Причао им је то, они се смејали.
Дечаци заљубљени у младости име.
Нераздвојни од кад је уклесан епитаф,
Око којег се окупљају сваке зиме.

Као четири стиха из основног разреда,
У катрену где стих се ваља као живот:
Док под снегом дрхте гране дрвореда
Понад гроба пресељеног у срца.

То може бити довољно добар доказ
Да се не може израчунати колико
Речи је довољно за пријатељство,
Колико за песму која не треба ником.

О БОГОМДАНОМ УМЕТНИКУ

За Ч.

Дуго се жалио да га мучи самоћа.
Гледајући како одлазе пријатељи,
Осмех му је бивао све бељи и бељи,
Док сасвим није избледео и нестao

Са лица које је веселило нацију,
И када за то није било разлога.
Из необјашњивих мотива, стога,
Дуго је живео као да је сахрањен.

Онда је дошла вест да су му дали
Велику награду, за животно дело.
У лику цара који не мења одело:
За умећа на даскама што живот значе.

Захвалио се, прво шефу самоуслуге,
Што му одваја пензионерску коску,
Потом комшиници која му на киоску
Оставља млеко испод тезге на ћошку.

Поменуо је и поштара јер доноси увек
Пензију са закашњењем, али на време.
Јер да њих није, рече, као да скида бреме,
Не би ни он, богомдани уметник, био овде.

О БРОЈАЊУ НОВЦА

Кажу да су неке северне нације
На путу да избаце готовину,
Као децу коју тамо свет одбацује,
Чим напуне године одраслих.

Може се плаћати, онлајн, лако.
Картицом, ако је имаш, још лакше.
Куповина чоколадице бива тако
Лаганија од куповине новина.

Слично деци нестаће и плаћања.
Бројање има одмах да се испара.
Макар да је реч само о кусуру,
Мањем од проклетих пет пара.

О ЧИТАЊУ МАПА

Са апликацијама за навигацију,
Папирне мапе некако нестају.
У ком је правцу север за нацију,
И где се налазимо, није битно.

Кад сам престао руком да пишем
Правопис није више потребан.
Ако направим грешку: чисто дишем,
Рачунар све исправи одмах;

Тако да ћу погрешку исту,
Ослањајући се на помоћ пријатеља,
Умивену, дотерану и чисту,
Вероватно поновити много пута.

О ДОГОВОРУ ПОСЛЕ РУЧКА

Што се не покријеш, брате,
Изговорих с некаквом зебњом.
Одговор дође ко из сна далек:
Нека, нека, покрићу се небом.

САБРАНИ ТЕРЕТ СЛОБОДАНА ЗУБАНОВИЋА

Песник Слободан Зубановић је већ скоро пола века драгоцен константа српске поезије. Од 1973. године, када је у београдској „Просвети“ објављено *Куџашило*, његова прва песничка збирка, у временски различитим интервалима Зубановић је објавио двадесетак књига – махом песничких збирки или књига есеја. Занемарујући овом приликом веома занимљиве колекције есеја, посветићу пажњу његовој лирици и њеним особинама у рецентном рукопису.

У формалном смислу Слободан Зубановић је неговао модеран везани стих, са врло слободном и изграђено препознатљивом стратегијом римовања на нивоу строфа и целих песама односно песничких пројеката. Ритмизујући своје песничке речи и реченице, своје стихове, он се клонио крутог, звучно механичког стиховања и такве риме, каквима, управо у овом часу (али и одувек), дуг плаћају многи неотрадиционалисти, српски песници несклони доминантном слободном стиху. Та еластичност звучних поклапања, као и склоност да се у оквиру строфа или читавих песама повремено „изневеравају“

версификациона очекивања (традиционалних) читалаца присутна је и у новим песмама.

Катрен је доминантни строфички облик књиге *Оіледі око сїіола*, а песме у њој се крећу у распону од једног до пет катрена. Препознатљива ауторска поетика на нивоу фомализовања облика, присутна је у свакој Зубановићевој песми, па и у сваком стиху.

Током скоро пола века Слободан Зубановић је био и остао песник урбаног света, песник Београда – његових дворишта, улица, углова, тргова, зграда и насеља, исто тако и његових радњи, кафана, месара и пекара, пијаца, галерија, паркова... Такође, он је био и остао песник ововремених житеља Београда, својих суграђана, старих, средовечних, младих – само што се песникова пажња, како је и сам старио, с једне генерације више пребацивала на другу, ону којој је у том часу припадао. Тако је овде настављен песников интерес за старије људе и њихове актуелне животе. Глобално посматрано лирика овог песника својеврсна је хроника *свих времена* у којима је настајала.

Колико песник суграђана, Слободан Зубановић је од почетка лирске каријере био и песник интимног простора и личног круга. Отуда је често певао о пријатељима, о колегама, о прецима, рођацима, о породици. Такође, он је волео да се бави малим стварима, свакодневним животом, обичним судбинама и свакидашњим причама. Тако је и у песничкој књизи *Оіледі око сїіола*.

На плану тог чињеничног универзума, који је посматрао у животу и стварао у песништву, Слободан Зубановић је *кроз време* постао нарочити *лирски сведок* нашег доба и живота у њему, али је његова фина дистанцираност од

предмета певања утицала да тај план – често сатирички, често критички ангажован, због племенитости песничких поступака остане скривен за многе читаоце и критичаре који су се бавили овим многоструко награђеним песништвом. Суздржан и господствен, Слободан Зубановић је избегавао и избегао грубости, тривијалности, натуралност, избегавао хиперболе, па и гротеске, избегавао социјални ангажман (по сваку цену) или критику идеологије, чему су, врло успешно уосталом, прибегавале неке његове генерацијске колеге. Мислим, пре свега на Душка Новаковића, Радмилу Лазић и Новицу Тадића.

Језик ове поезије је своју основу нашао у стандардном српском језику нашег времена, уз понеко згодно и духовито „исклизнуће“ ка савременом говору београдске улице, односно ка жаргону. Познајући веома добро наш савремени лексикон, градећи и читаве књиге на његовом најсавременијем слоју, Слободан Зубановић се клонио и клони грађења песничких неологизама, као и пежоративности и црног хумора.

Овај општи опис неких формалних и садржинских тојест поетичких особина поезије Слободана Зубановића *хџео* би да нагласи следеће мишљење, а тако је и у новој књизи насловљеној *Оптеди око сџола*: Зубановић је заговорник вештине и укуса. По томе он заокружује више од једног века српске модерне поезије, јављајући се као ововремени пандан зачетника нашег модернизма – Милана Ракића.

Нову књигу чини девет циклуса, од којих је сваки сачињен од по пет песама – што ће рећи да књига има четрдесет пет песама. Могло би се устврдити да свака од

песама „покрива“ по једну годину из богате песникове каријере.

Свака песма је насловљена предлогом *О*, на првом месту, и речју или синтагмом која наговештава или симболички уоквирује централну тему и смисао песме испод ње. Наслови наглашавају да су песме *извештаји* о насловљеним садржинама, односно песнички *ојледи*. Разматрања... (Као да нас такав песников однос поново подсећа на његову склоност ка писању есеја...)

Све ће то, уосталом, читалац видети из самог садржаја, на крају књиге – па о том више нећу говорити.

Из поменутог садржаја читалац ће видети да песник, рецимо, тематизује: *уметност* и *уметнике* („О богомданом уметнику“, „О четири песникова друга“, „О варијацији на музичку тему“, „О свакојој песми“...). Затим *свакодневни животи* и његове феномене („О бројању новца“, „О облачењу одеће“, „О рачунању из главе“, „О слању писама“, „О узгредним стварима“...). Такође, Зубановић тематизује *инџиму*, тзв. породичне секвенце („О договору после ручка“, „О облачењу одеће“, „О последњем дану“, „О потребама за земљом“); али и (фантазматорични) *животи прада*, Београда („О Хекатином ћошку“, „О месецу над Дорћолом“, „О покемону у Душановој“, „О трешњи у Добрачиној 73“...).

У неким од овако тематски усмерених и одређених песама сусрешће читалац и нарочиту *криџику савременој доба* и утицаја његових техно-достигнућа на садашњи и будући живот човека односно људи, што је, ако се мало подсетимо песникове прошлости, константа његовог поетизма. Тако је сада, на пример, у песмама

„О бројању новца“, „О читању бројева“, „О рачунању из главе“, „О слању писама“...

Понекад је повод песме релативно даљи од нашег времена и осврће се ка ратној историји и карактерима малих, обичних људи који су се исказали у таквом времену својим наличјем, као у песми „О првим пословима“, да би други пут иницијални догађај песме, њен сушти повод, неочекивано био од нас удаљен мање од годину дана, као у песми „О пасјем животу“.

Зубановићева песма зна да подсети на мртву природу са неке уметничке слике, као у песмама „О пределу с опушком у конзерви“ и песми „О једној љубавној изреци“ (која у себи носи и поменути инхерентну критику модерног времена и језика), али зна да речима опише и стиховима створи пејзаж, као симболичку поруку читаоцима. Мислим на песму „О првом виђењу“ или песму „О зимском времену“ (где се из отвореног зимског простора града фино прелази у камерни простор, а поруке оба простора и осећања у њима изједначавају и самим тим постају јаснији траг свести и емоција о људској пролазности)... И *Ћирајашносџи*, како би додао један Зубановићу драг и близак песник, стари бард Београда, Срба Митровић.

Наслове из ове лирске књиге који се баве самом песмом и судбином поезије, као и њеним смислом, и да не помињем! Али ево неколико стихова, расутих по песмама *Ојледа око сџола*, да покажу стање ствари у њој и целини песникове лирске пустиловине.

Завршавајући песму „О четири песникова друга“, Слободан Зубановић ће зауставити пажњу на количини речи које су довољне за пријатељство, а колико их је

потребно песни. Самеравајући те две дубоко интимне потребе, уравнотежујући их, он ће рећи:

*То може бити довољно добар доказ
Да се не може израчунаћи колико
Речи је довољно за пријатељство,
Колико за песму која ником не треба.*

А како је у овој песми уочена равнотежа, по цену да песма ником не треба, између тзв. стварности и језика, веома убедљиво (и за неког загонетно!) сведоче два последња стиха песме „О духу из боце“:

*Превише било чега је многа.
Превише речи, сасвим довољно.*

Ако су пореци у реалности и језику (поезије) битно другачији – песнику као да није преостало ништа друго него да у депатетизацији своје лирике, али и матичне, српске поезије поново напише оно што је давно, пре скоро пола века, изјавио стиховима о смислу песништва и дугачког живота песника. Садашња варијација каже:

*Поезија је ниде и свуда, уз њош.
Не терај стих да се ичеј стиху.
Најбоље за песму је дуј живиш.
Не жури, ујамши њо и иги.*

То свемирење са пролазношћу, које се налази у дубинским, рефлексивним слојевима Зубановићеве лирике, током целог њеног трајања, а сад као да врхуни,

ефектно ће предочити песма „О SMS и сличним порукама“, коју чини један једини катрен:

*Мој сан увек осџане сам.
У сџвари снова никад нисам имао.
Живео сам оно шџо ми се доџађало.
Посџоји боље, сџварно ми је жао.*

Ослоњен о ове речи могао бих да напишем како је песник не само живео него и писао оно што му се догађало. *Оџеди око сџола* нова су, одлична потврда за то.

Шта желим да кажем?

Желео бих да кажем да су стандардни и наговештени садржаји Зубановићевих песама, циклуса и књига – у новој збирци расути кроз њен целовити садржај, показујући да је песник остао углавном исти, за нијансу старији, искуснији и на свој начин песнички убедљивији. Да су *Оџеди око сџола* обиман *расуџи џерей* егзистенције и писања сакупили на једно место, у корице ове књиге, претварајући га песниковом вољом у *сабрани џерей*.

САДРЖАЈ

ПРЕДГОВОР

Леонарда да Винчија	5
---------------------------	---

ОГЛЕДИ ОКО СТОЛА

1.

О четири песникова друга	9
О богомданом уметнику	10
О бројању новца	12
О читању мапа	13
О договору после ручка	14

2.

О духу из боце	17
О експертима за анђеле	18
О Хекатином ћошку	19
О излету	20
О једној љубавној изреци	21

3.

О месецу над Дорђолом	25
О облачењу одеће	26

О памћењу бројева	27
О пасјем животу	28
О песмама у припреми	30

4.

О песничкој преписци	33
О покемону у Душановој	34
О погледу на море	36
О последњем дану	37
О потреби за земљом	38

5.

О пределу с опушком у конзерви	41
О првим пословима	42
О првом виђењу	44
О рачунању из главе	45
О раном устајању	46

6.

О седењу у посластичарници	49
О слању писама	50
О SMS и сличним порукама	51
О свему	52
О тишини испод стола	53

7.

О томе како би било	57
О томе ко су они	58
О трешњи у Добрачиној 73	59

О улици у подне	60
О узгредним стварима	61

8.

О варијацији на музичку тему	65
О вуковима Чернобиља	66
О завршеним стварима	67
О зимском времену	68
О породичним сликама	69

9.

О свакојој песми	73
О ужареној расправи	74
О случају у знаку воде	76
О званичној изјави	77
О једној белешци	78

ПОГОВОР

Анрија де Тулуз-Лотрека	79
-----------------------------------	----

Васа Павковић: <i>Сабрани шереи Слободана Зубановића</i>	81
--	----

Слободан Зубановић
ОГЛЕДИ ОКО СТОЛА

издавач

Културни центар Новог Сада
Католичка порта 5, Нови Сад
тел: 021 528 972
факс: 021 525 168
e-mail: info@kcns.org.rs
www.kcns.org.rs

за издавача

Бојан Панаотовић

лекџура

Сања Вулетић

корекџура

Невена Шолак

дизајн корица

Драгана Николић

џриџрема

Владимир Ватић, „Графит“, Петроварадин

шџамџа

 САЈНОС, Нови Сад

шџираж

300 примерака

CIP – Каталогизација у публикацији
Библиотека Матице српске, Нови Сад

821.163.41-14

821.163.41-14.09 Zubanović S.

ЗУБАНОВИЋ, Слободан, 1947-

Огледи око стола / Слободан Зубановић. – Нови Сад : Културни центар Новог Сада, 2019 (Нови Сад : Сајнос). – 91 стр. ; 19 см. – (Едиција Џепни анаграм)

Тираж 300. – Стр. 81-87: Сабрани терет Слободана Зубановића / Васа Павковић.

ISBN 978-86-7931-753-7

а) Зубановић, Слободан (1947-)

COBISS.SR-ID 330553607